

11.08.2026

Muzyczność dzieła literackiego i nie tylko. Spotkanie z Aleksandrą Wójtowicz (cz. 2)

Dlaczego Wacław Berent, pisząc swoją powieść polifoniczną czytał „Gramatykę muzyki” Napoleona Odry i jaka cecha konstrukcji pracy Lefebvre’a nastroczała trudności interpretacyjnych? W jaki sposób założenia gatunkowe utworu muzycznego można przenieść na konstrukcję pracy naukowej tak, by pokazać wyłanianie się transdyscyplinarnego modelu badań? Jaką rolę odgrywa w tym procesie analiza gatunkowa fugi literackiej?

Pierwsza część rozmowy jest dostępna pt. ***Architektura tekstu, czyli o znaczeniach wpisanych w konstrukcję książki.***

Aleksandra Wójtowicz – dr, adiunkt w Pracowni Antropologii Współczesności Instytutu Badań Literackich PAN, kierownik i autorka programu studiów podyplomowych IBL PAN i NIAiU Humanistyka Architektoniczna; ekspertka w zakresie literaturoznawstwa architektonicznego w projekcie „Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata” (MNiSW NdS), kierownik projektów „Humanistyka architektoniczna jako propozycja w ramach humanistyki obywatelskiej” (MNiSW SON II) i „Dawne wzorce wobec nowych wyzwań. Przypadek Stanisława Staszica” (MNiSW Sokrates), członkini Zespołu Nazewnictwa Miejskiego m.st. Warszawy; członkini-korespondentka Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Autorka kilku książek, ostatnia *The Staszic Palace as Affective Heterotopia: New Category of Spatial Description*, Peter Lang (2024) oraz redaktor i współredaktor naukowy 10 tomów zbiorowych. Sformułowała założenia ścieżki badawczej literaturoznawstwo architektoniczne oraz zaproponowała kategorię heterotopii afektywnej, poszerzając typologię Foucaulta.

Spis źródeł przywołanych podczas rozmowy:

- M. Antoniuk, I. Boruszkowska, *Wstęp*, „Konteksty Kultury” 2020/17, z. 3, s. 249-253
- J. S. Bach, “Little” Fugue in G minor, BWV 578, performed on organ by Stephen Malinowski, with an animated graphical score, <https://www.youtube.com/watch?v=ddbxFi3-UO4>, dostęp: 07.08.2026.

- M. Bachtin, *Czas i przestrzeń w powieści*, przeł. J. Faryno „Pamiętnik Literacki” 1974, z. 4
- M. Bachtin, *Problemy poetyki Dostojewskiego*, przeł. N. Modzelewska, Warszawa 1970
- M. Bachtin, *Ozimina. Powieść*, Nakład Jakóba Mortkowicza, Warszawa, 1911
- M. Bachtin, *Ozimina. Powieść*, Wydawnictwo Polskie, Lwów. Poznań, 1924
- M. Bachtin, *Ozimina*, tom IV i V *Pism*, nakładem Gebethnera i Wolffa, Warszawa, 1933
- W. Berent, *Źródła i ujścia Nietzscheizmu*, w: tenże, *Pisma rozproszone. Listy, wstęp i oprac.* W. Bolecki, R. Nycz, Kraków 1992
- M. Budzyński, *Życie na placu Piłsudskiego — autorska wizja placu Piłsudskiego w Warszawie*, Teka Komisji Urbanistyki i Architektury 2020, tom 48 (2020), s. 425-431
- M. Foucault, *Inne przestrzenie*, tłum. A. Rejniak, „Teksty Drugie” 2005, nr 6, s. 117-125
- A. Hejmej, *Muzyczność dzieła literackiego*, wyd. II poprawione, Wrocław 2002
- *Narodziny i rozwój dyscyplin naukowych*, oprac. J. Kozłowski, <http://kbn.icm.edu.pl/pub/kbn/sn/archiwum/9601/kozlow.html>, dostęp: 15.06.2015
- T. S. Kuhn, *Struktura rewolucji naukowych*, tłum. H. Ostromecka, postłowie J. Nowotniak, Wyd. Aletheia, Warszawa 2009
- H. Lefebvre, *The Production of Space*, tłum. D. Nicholson-Smith, Blackwell, 1991
- J. Leociak, *Aryjskim tramwajem przez warszawskie getto, czyli hermeneutyka pustego miejsca*, w: *Maski współczesności. O literaturze i kulturze XX wieku*, red. L. Burska. M. Zaleski, Wyd. IBL PAN, Warszawa 2001, s. 75-8
- *Literaturoznawstwo architektoniczne*, strona projektu: <https://la-ibl-pan.ehum.psnc.pl/>
- R. Nycz, *Homo inquietus. Nietzscheizm w twórczości Wacława Berenta*, w: tenże, *Język modernizmu. Prolegomena historycznoliterackie*, Wrocław 1997
- R. Nycz, *Kulturowa natura: kilka uwag o przedmiocie poznania literackiego*, „Teksty Drugie” 2001, nr 5
- *Refleksja humanistyczna w planowaniu przestrzennym*, red. A. Wójtowicz, J. Paulinek, Warszawa 2019
- Paszek J., *Polifoniczność „Oziminy” Berenta*, „Tygodnik Kulturalny” 1973, nr 2
- N. Orda, *Gramatyka muzyki czyli wykład rozbiorowy i praktyczny melodyi i harmonii z dodatkiem w krótkości o fudze, kontrapunkcie, instrumentach orkiestrowych, o organie, fortepianie i o nauce śpiewu, dla użytku pianistów*, Druk Jana Jaworskiego, Warszawa 1873
- C. Rosiński, *Sytuacje przestrzenne badań literackich*, w: tenże, *Przestrzeń i uważność w polskiej prozie najnowszej*, rozprawa doktorska pod kier. T. Mizerkiewicza, Poznań 2019, s. 193-208, maszynopis, <https://repozytorium.amu.edu.pl/server/api/core/bitstreams/82ef881d-c006-4668-8f82-83c2f3c01562/content> dostęp: 07.08.2026
- E. W. Soja, *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*, Oxford 1996

- Strona Pałacu Staszica <https://palacstaszica.pan.pl/pl/o-stronie/>
- B. Westphal, *Geocriticism. Real and Fictional Spaces*, przeł. R.T. Tally Jr., New York 2011
- A. Wójtowicz, M. Budzyński, K. Ilmurzyńska, B. Jałowiecki, A. Kronenberg, R. Mączewski, K. Modryński, D.M. Osiński, J. Paulinek, I. Piotrowski., A. Skolimowski, B. Stelmach, W. Tomasik, Z. Tucholski, *Miejsca trudne – transdyscyplinarny model badań. O przestrzeni placu Piłsudskiego i placu Defilad*, pod kier. nauk. A. Wójtowicz, Warszawa 2019
- A. Wójtowicz, *Literaturoznawstwo architektoniczne. Wstępne rozpoznania*, Warszawa 2019, <https://rcin.org.pl/dlibra/publication/276656/edition/240261>
- A. Wójtowicz, *Metamorfozy Pałacu Staszica*, Wyd. IBL PAN, Warszawa 2017, <https://rcin.org.pl/dlibra/publication/196572/edition/162556>
- A. Wójtowicz, *Przestrzeń „Oziminy” Wacława Berenta*, Warszawa 2019, <https://rcin.org.pl/dlibra/publication/276529/edition/240166>
- S. Wysołuch, *Problematyka symultanizmu w prozie*, Poznań 1981

**Seria podcastu
"Spotkania
Biuletynu",
zatytułowana
"Polonistyka
zaangażowana",
realizowana jest**

**w ramach projektu "Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata".
Dofinansowano ze środków budżetu państwa w ramach programu
Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa II”
(numer projektu: NdS-II/SP/0264/2024/01).**

Strona internetowa projektu: <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/projects/polonistyka-wobec-wyzwan-wspolczesnego-swiatea,1851/details>

Intro i outro

- Muzyka Piotr Lakwaj, czyta Aldona Brycka-Jaskierska
- Producent: Torba reportera i podcastera

Identyfikacja wizualna: Klaudia Węgrzyn

Realizacja: Mariola Wilczak, Aleksandra Wójtowicz

Media społecznościowe "Biuletynu Polonistycznego":

- <https://www.facebook.com/BiuletynPolonistyczny/>
- https://twitter.com/B_Polonistyczny
- <https://www.youtube.com/@biuletynpolonistyczny8801/>
- <https://www.instagram.com/biuletyn.polonistyczny/>

<https://biuletynpolonistyczny.pl/>
biuletyn.polonistyczny@ibl.waw.pl
#BiuletynPolonistyczny #Geopolonistyka #PolishStudies
#Polonistykazaangazowana

Linki:

- <https://www.spreaker.com/episode/muzycznosc-dziela-literackiego-i-nie-tylko-spotkanie-z-aleksandra-wojtowicz-cz-2--73776129>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Mxq0rL1JR4I>
- <https://open.spotify.com/episode/665xxwHXsYuU7dfmr3ari3>

Słowa kluczowe: literaturoznawstwo architektoniczne, Berent Wacław, muzyczność literatury, Nauka dla Społeczeństwa, podcast, Polonistyka zaangażowana

Rozmówca: Aleksandra Wójtowicz

Rozmówca: Mariola Dorota Wilczak